

بيكتاش

بيكتاش (beyk tas)، نذر الله حيدري، روستای باغ میدان سمرقند ۱۹۰۰ - دوشنبه ۱۹۳۸م، ادب پژوه تاجیکستانی. از ۱۹۲۱م نام مستعار بيكتاش را برگزید. در ۱۹۲۲م دانشگاه آموزگاری سمرقند را به پایان برد و در تاشکند و سمرقند به آموزگاری و روزنامه نگاری پرداخت. در ۱۹۳۰م به دوشنبه رفت و در دانشگاه آموزگاری آنجا به تدریس تاریخ، نظم شناسی و نظریه ادبیات تاجیک پرداخت. پس از چندی مدیر بخش تاریخ ادبیات تاجیکستان در فرهنگستان علوم این جمهوری شد. در ۱۹۳۳م حکومت استالین وی را زندانی کرد؛ اما پس از سیزده ماه بی گناهی اش ثابت و آزاد شد. در ۱۹۳۷م بار دیگر به زندان افتاد و در ۱۹۳۸م کشته شد. مقاله های بيكتاش از ۱۹۲۰م در نشریه های تاجیکستان منتشر شده است. وی حاجی مراد و پالیکوشکای تولستوی، تار و مار و شماری دیگر از آثار نویسندگان روس و برخی کتابهای درسی را به فارسی تاجیکی ترجمه کرده است. داداجان رجبی پژوهشی ارزنده در زندگی و آثار بسیکتاش کرده است.

از آثارش: در اطراف موسیقی کلاسیک تاجیک (۱۹۳۲م)؛ مجموعه ادبیات (۱۹۳۲م)؛ ص، عینی و ایجادیات او (۱۹۳۳م)؛ وزن منظومه تاجیک (۱۹۳۳م).

منابع: دانشنامه جهان اسلام، ۲۵۰/۵؛ دایرة المعارف ادبیات و صنعت تاجیک، ۲۶۵/۱؛ دایرة المعارف شوروی تاجیک، ۴۰۸/۱؛ داداجان رجبی، «آسمان خمیده»، ادبیات و صنعت، شماره ۶۳۴، فوریه ۱۹۹۰م، صص ۸-۹.

قبادیانی

Бектош

Бектош, Назрулло Ҳайдарӣ, рустои “Боғи майдон”, Самарқанд 1900 – 1938 Душанбе, адабпажухи тоҷикистонӣ. Аз 1921 номи мустаори Бектошро баргузид. Дар 1922 Донишгоҳ омӯзгории Самарқандро ба поён бурд ва дар Тошканду Самарқанд ба омӯзгорӣ ва рӯзноманигорӣ пардохт. Дар 1930 ба Душанбе рафт ва дар

Донишгоҳи омӯзгории он ҷо ба тадриси таърих, назмшиносӣ ва назарияи адабиёти тоҷик пардохт. Пас аз чанде мудирӣ бахши таърихи адабиёти Тоҷикистон дар Академияи илмҳои ин Ҷумҳурӣ шуд. Дар 1933 ҳукумати Сталин вайро зиндонӣ кард; аммо пас аз сздаҳ моҳ бегуноҳиаш исбот ва озод шуд. Дар 1937 бори дигар ба зиндон афтод ва дар 1938 кушта шуд. Мақолаҳои Бектош аз 1920 дар нашрияҳои Тоҷикистон мунташир шудааст. Вай “Ҳочимурод” ва “Поликушка”-и Л. Толстой, “Торумор” ва шуморе дигар аз осори нависандагони рус ва бархе китобҳои дарсиро ба форсии тоҷикӣ тарҷума кардааст. Додочон Раҷабӣ пажӯҳише арзанда дар зиндагӣ ва осори Бектош кардааст.

Аз осораш: Дар атрофи мусикии классикии тоҷик (1932); Маҷмуаи адабиёт (1932); С. Айнӣ ва эҷодиёти ӯ (1933); Вазни манзумаи тоҷик (1933).

Манбаъҳо: Донишномаи ҷаҳони ислом, 5/250; Энциклопедияи адабиёт ва санъати тоҷик, 1/265; Энциклопедияи шӯравии тоҷик, 1/408; Додочон Раҷабӣ “Осмони хамида”, Адабиёт ва санъат, шумораи 634, февралӣ 1990, с 8-9.

Қубодиёни

Донишномаи адаби форсӣ. Адаби форсӣ дар Осиёи Миёна. – Техрон: Интишороти вазорати фарҳанг ва иршоди исломӣ, 1380, ҷ. 1, саҳ. 225.